

Przeciąganie Grenlandii. Dania, USA i Chiny na lodowej wyspie

Piotr Szymański

Od kilku lat rośnie międzynarodowe zainteresowanie Grenlandią. Trend ten jest skutkiem nasilającej się globalnej rywalizacji USA z Chinami i Rosją, obejmującej też Arktykę, oraz przyspieszenia zmian klimatycznych, otwierających region na aktywność gospodarczą i militarną. Do tego dochodzą aspiracje niepodległościowe mieszkańców wyspy. Kopenhaga dąży do utrzymania nad nią zwierzchności, bo wzmacnia ona znaczenie Danii w świecie i zapewnia dostęp do Arktyki. USA uaktywniły się na Grenlandii w związku z chińskimi inwestycjami i rozważyły nawet jej zakup. Dla Pekinu wyspa stanowi potencjalny obszar ekspansji gospodarczej, legitymizującej Chiny jako państwo arktyczne. To rosnące zainteresowanie cieszy Grenlandczyków, którzy w rozgrywaniu interesów Danii, Stanów Zjednoczonych i ChRL widzą szanse na nowe inwestycje i budowę ekonomicznych podstaw suwerenności.

Charakterystyka i znaczenie wyspy

Położona w Ameryce Północnej Grenlandia, ze stolicą w Nuuk, jest autonomiczną częścią Królestwa Danii. Tę największą wyspę świata, liczącą ponad 2 mln km², zamieszkuje zaledwie 56 tys. osób, z których 90% to rdzenni Inuici. Grenlandia przeszła drogę od duńskiej kolonii (1721–1953) do terytorium autonomicznego (1979) z prawem do samostanowienia (2009). Kompetencje Kopenhagi ograniczono do spraw zagranicznych, bezpieczeństwa i monetarnych. Większość społeczeństwa i partii w lokalnym parlamencie popiera niepodległość.

Choć głównym bogactwem Grenlandii są ryby (rybołówstwo generuje 90% eksportu), to wzrasta zainteresowanie jej surowcami mineralnymi. Jest ono efektem globalnego ocieplenia, ułatwiającego ich eksploatację, oraz dążenia niektórych państw do dywersyfikacji łańcuchów dostaw strategicznych minerałów. Na wyspie znajdują się znaczne zasoby metali (w tym ziem rzadkich i uranu) i złoża naftowo-gazowe¹. Mimo że Nuuk opiera strategię rozwoju gospodarczego na planach ich wydobywania, to miejscowe górnictwo jest z różnych względów jeszcze w powijakach². Militarne znaczenie Grenlandii wynika z jej położenia. W przypadku wojny tamtejsze lotniska i porty mogłyby być przydatne

¹ T. Boersma, K. Foley, *The Greenland Gold Rush. Promise and Pitfalls of Greenland's Energy and Mineral Resources*, Brookings, wrzesień 2014, www.brookings.edu.

² Na wyspie działają tylko dwie kopalnie. W najbliższych latach uruchomione mogą zostać kolejne trzy – złota (kanadyjska), cynku (australijska) i uranu (również australijska). Sektor boryka się z: trudno dostępnymi złożami, surowym klimatem, malejącą opłacalnością wydobywania, brakiem wykwalifikowanej siły roboczej i infrastruktury. Ponadto mieszkańcy obawiają się negatywnego wpływu inwestycji na środowisko i społeczności lokalne.

w przerzucie sił USA i Kanady do Europy. Wyspa zapewnia też dodatkowe możliwości śledzenia aktywności wojskowej Rosji na Oceanie Arktycznym i zwalczania jej okrętów podwodnych przenikających na Północny Atlantyk przez korytarz morski między Grenlandią a Islandią. Na wyspie zlokalizowana jest też ważna stacja radiolokacyjna USA. W przyszłości grenlandzkie porty mogą odgrywać istotną rolę w handlu. Wiele prognoz przewiduje, że topnienie Arktyki przyniesie rozkwit tamtejszych szlaków morskich – najkrótszego połączenia pomiędzy Azją Wschodnią, Europą i wschodnim wybrzeżem Stanów Zjednoczonych. Wzdłuż Grenlandii przebiegają dwie z trzech perspektywicznych tras – Przejście Północno-Zachodnie i Transpolarna Droga Morska. Rozwój żeglugi w tym regionie skutkowałby inwestycjami w infrastrukturę do jej obsługi i kontroli na Grenlandii oraz zwiększoną aktywnością marynarek wojennych. „Zielona wyspa” to wreszcie jeden z ważnych punktów na mapie kryzysu klimatycznego jako obszar najsilniej wpływający na podnoszenie się poziomu oceanów. Społeczność międzynarodowa z niepokojem monitoruje i bada tempo topnienia tamtejszego lądolodu, pokrywającego 81% jej terytorium³.

Z tych względów najważniejsi gracze w regionie z uwagą śledzą dążenia niepodległościowe Grenlandii. Nuuk wstrzymuje się jednak z ogłoszeniem niezawisłości do czasu osiągnięcia większej samodzielności gospodarczej, obawiając się utraty subsydiów z Danii, za pomocą których finansuje się m.in. programy socjalne.

” Topnienie Arktyki może przynieść rozkwit tamtejszych szlaków morskich – najkrótszego połączenia pomiędzy Azją Wschodnią, Europą i wschodnim wybrzeżem USA.

Dania: w obronie statusu i *status quo*

Dla Danii, liczącej 5,8 mln mieszkańców, utrzymanie zwierzchności nad Grenlandią ma głównie wymiar prestiżowy i polityczny. Jest przepustką do klubu najważniejszych aktorów w Arktyce (Rada Arktyczna) i wzmacnia jej pozycję na arenie międzynarodowej, w szczególności w relacjach transatlantyckich. Piecza nad polityką zagraniczną i bezpieczeństwa wyspy podnosi rangę stosunków Kopenhagi z Waszyngtonem ze względu na obecność sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych na Grenlandii (na podstawie umowy o obronie jej terytorium z 1951 r.). Wyrazem tego są duńsko-amerykańskie konsultacje dotyczące spraw arktycznych, często z udziałem Grenlandii i Wysp Owczych. Kopenhaga przedstawia też swoją aktywność militarną w Arktyce i udostępnianie Grenlandii na potrzeby wojskowe USA jako istotny wkład w obronę północnej flanki NATO⁴. Odpowiedzialność za obronę wyspy – podobnie jak znaczny udział żołnierzy w operacjach zagranicznych – ma rekompensować duńskie braki w wydatkach obronnych (w 2019 r. wyniosły one 1,3% PKB) i zdolnościach wojskowych. Kopenhaga nie czerpie ze związku z Grenlandią korzyści ekonomicznych. Kwestie surowcowe pozostają w gestii Nuuk, a duńska dotacja do budżetu wyspy wynosi ponad 0,5 mld euro rocznie (co stanowi jedną czwartą jej PKB i jedną trzecią budżetu).

W reakcji na rosnące zainteresowanie Grenlandią Dania rozszerza swoją obecność wojskową na wyspie. Strategia rozwoju sił zbrojnych na lata 2018–2023 przewiduje 955 mln koron duńskich (128,5 mln euro) na wzmocnienie potencjału do działań w Arktyce. W lutym 2021 r. kwota ta została zwiększona o 1,5 mld koron (200 mln euro), głównie na rozbudowę zdolności rozpoznawczo-obszernych w Arktyce i na Północnym Atlantyku, ale też na wprowadzenie (ochotniczej) zasadniczej służby wojskowej na Grenlandii⁵. Priorytetem nie jest tu jednak odstraszenie, a raczej akcentowanie

³ Ma ono też negatywne następstwa społeczne i stanowi zagrożenie dla lokalnej infrastruktury. M. Paul, *Greenland's Project Independence. Ambitions and Prospects after 300 Years with the Kingdom of Denmark*, SWP, styczeń 2021, www.swp-berlin.org.

⁴ Gra „kartą grenlandzką” praktykowana jest przez Kopenhagę od dekad. T. Bramsen, *Dansk indsats i Arktis har stor værdi for NATO*, Ministerstwo Obrony Danii, 22.10.2020, www.fmn.dk.

⁵ *New political agreement on Arctic Capabilities for 1.5 billion DKK*, Ministerstwo Obrony Danii, 11.02.2021, www.fmn.dk.

obecności na wyspie, akcje patrolowo-ratunkowe, usuwanie zanieczyszczeń czy inspekcje kutrów rybackich. Chociaż Dania czasami identyfikuje się jako mocarstwo arktyczne, to obszar ten ma drugoplanowe znaczenie dla jej sił zbrojnych w porównaniu z Morzem Bałtyckim czy Bliskim Wschodem. Na Grenlandii i Wyspach Owczych stacjonuje ok. 300 duńskich żołnierzy, czyli tyle samo co w Iraku. Dania nie zamierza „prężyć mięśni” w Arktyce, gdyż jest świadoma, że nie dotrzymałaby tempa innym państwom uczestniczącym w wyścigu zbrojeń w regionie.

Kopenhaga będzie dążyć do zachowania jakiejś formy kontroli nad Grenlandią. Aby mitygować dążenia niepodległościowe jej mieszkańców, może: zwiększać

Wyzwaniem dla Danii będzie dywersyfikowanie kontaktów zagranicznych Grenlandii. Nuuk twierdzi, że nie potrzebuje pośrednika w relacjach z USA czy ChRL.

inwestycje na wyspie, włączyć Nuuk w procesy decyzyjne rządu duńskiego (np. tworząc resort ds. Arktyki obsadzany przez grenlandzkich polityków), poszerzać autonomię o część kompetencji w polityce zagranicznej (np. poprzez zgodę na przedstawicielstwa przy organizacjach międzynarodowych) czy zaaprobować przyjęcie grenlandzkiej konstytucji. Inny scenariusz zakładałby reformę ustrojową – przejście od modelu unitarnego do federalnego. Grenlandia i Wyspy Owcze stałyby się równoprawnymi podmiotami państwa związkowego, połączonego dynastią, walutą i armią⁶. Część grenlandzkich polityków sygnalizuje, że interesy Nuuk i Kopenhagi pogodziłoby ogłoszenie niepodległości przez wyspę, a następnie zawarcie umowy stowarzyszeniowej, przyznającej Danii podobne kompetencje do obecnych. Wyzwaniem dla tej ostatniej będzie dywersyfikowanie kontaktów zagranicznych Grenlandii, twierdzącej, że nie trzeba jej pośrednika w relacjach z Amerykanami czy Chińczykami.

USA: wzmacnianie arktycznej flanki

W ostatnich trzech latach Stany Zjednoczone zaktualizowały swoje podejście do Arktyki, przechodząc od braku większego zainteresowania regionem do ujęcia go w polityce globalnego powstrzymywania Chin i Rosji⁷. Przyjęte w latach 2019–2021 strategie arktyczne resortu obrony i poszczególnych rodzajów sił zbrojnych definiują Arktykę jako obszar „o wielkim znaczeniu geostrategicznym i dla globalnej projekcji siły” (na kierunkach azjatyckim i europejskim) oraz „kluczowy dla bezpieczeństwa narodowego” – związany bezpośrednio z obroną terytorium USA⁸. Grenlandia odgrywa istotną rolę w tych dokumentach. Dotyczy to zarówno projekcji siły militarnej dzięki portom i lotniskom na jej terytorium, jak i systemów wczesnego ostrzegania oraz łączności satelitarnej. Na wyspie – w Thule – znajduje się najbardziej na północ wysunięta stacja radiolokacyjna systemu wczesnego ostrzegania przed międzykontynentalnymi pociskami balistycznymi (z lotniskiem i portem). Pozostałe cztery radary tego typu umieszczono w USA (trzy) i Wielkiej Brytanii (jeden). USA pozyskują tam też cenne dane meteorologiczne. W przyszłości tamtejsze instalacje wojskowe mogłyby posłużyć Stanom Zjednoczonym do wzmocnienia nadzoru nad przejściem morskim między wyspą a Islandią (część tzw. GIUK) czy kontroli żeglugi transpolarnej, która według amerykańskich szacunków za 20–30 lat może zrewolucjonizować światowy handel. USA prognozują narastanie rywalizacji o kontrolę zasobów i szlaków morskich w Arktyce i obawiają się dalszego rozszerzania rosyjskiej obecności wojskowej i wpływów Chin w regionie. Amerykańskie dyskusje wskazują, że dodatkowa aktywność militarna Stanów Zjednoczonych na Grenlandii mogłaby objąć częstsze patrole morskie, magazynowanie sprzętu dla piechoty morskiej do zwalczania aktywności podwodnej (w ramach nowej koncepcji rozwoju US Marines) czy przygotowanie baz dla okrętów podwodnych i samolotów P-8 i F-35⁹.

⁶ M. Breum, *Complex questions about Greenland's independence are at the center of upcoming elections*, Arctic Today, 12.04.2018, www.arctictoday.com; M. Jacobsen, *Denmark's strategic interests in the Arctic: It's the Greenlandic connection, stupid!*, The Arctic Institute, 4.05.2016, www.thearcticinstitute.org.

⁷ M. Pompeo, *Looking North: Sharpening America's Arctic Focus*, U.S. Department of State, 6.05.2019, www.state.gov.

⁸ J. Tallis, *Focusing the Military Services' Arctic Strategies*, War on the Rocks, 20.01.2021, www.warontherocks.com.

⁹ D. Berger, *Marines Will Help Fight Submarines*, U.S. Naval Institute, listopad 2020, www.usni.org; H. Conley, N. Tsafos, I. Williams, M. Melino, *America's Arctic Moment: Great Power Competition in the Arctic to 2050*, CSIS, 30.03.2020, www.csis.org.

W ostatnich latach Waszyngton zainwestował więc we współpracę polityczno-gospodarczą z Grenlandią. Motywowane jest to m.in. obawami związanymi z chińskimi planami inwestycji w infrastrukturę podwójnego zastosowania na wyspie, czyli taką, którą ChRL mogłaby wykorzystać zarówno do celów cywilnych, jak i wojskowych (np. do działań wywiadowczych wymierzonych w miejscowe amerykańskie instalacje wojskowe, a nawet w terytorium USA). Dla Stanów Zjednoczonych przekroczeniem czerwonej linii okazała się perspektywa wygrania przetargu na rozbudowę lotnisk na Grenlandii (2018) przez państwową firmę China Communications Construction Company (CCCC), zaangażowaną w różne projekty chińskiej Inicjatywy Pasa i Szlaku. Departament Obrony wywarł wówczas presję na Danię i ta udaremniła inwestycję, która cieszyła się poparciem władz w Nuuk¹⁰. Równocześnie w Waszyngtonie dojrzywała nowa agenda wobec Grenlandii, nieograniczająca się do blokowania chińskich firm. W kwietniu 2020 r. Departament Stanu przeznaczył dla wyspy 12,1 mln dolarów na wspólne projekty w turystyce, górnictwie i edukacji¹¹. Kwota ta nie jest imponująca, ale może zapoczątkować szerszą współpracę rozwojową USA i Grenlandii (dla porównania UE w latach 2014–2020 wsparła edukację na wyspie kwotą 216 mln euro)¹². Następnie w czerwcu ub.r. Amerykanie otworzyli zamknięty w 1953 r. konsulat w Nuuk, a wkrótce potem Departament Stanu powołał koordynatora ds. Arktyki, do którego zadań należy rozwój relacji z Grenlandią. Ukoronowaniem dyplomatycznej ofensywy Waszyngtonu było podpisanie przez Stany Zjednoczone, Danię i Grenlandię w październiku 2020 r. kompleksowego porozumienia dotyczącego funkcjonowania bazy w Thule, inwestycji i handlu, energetyki i górnictwa, edukacji, turystyki i ochrony środowiska¹³. Dzięki tym działaniom Amerykanom udało się przykryć falstart nowej polityki wobec wyspy, czyli powrót do pomysłu jej zakupu w 2019 r. W 1917 r. USA, w obawie przed ekspansją niemiecką, nabyły od Danii tzw. Duńskie Indie Zachodnie – dzisiejsze Wyspy Dziewicze. W 1946 r. proponowały jej 100 mln dolarów za Grenlandię, nad którą sprawowały faktyczną kontrolę w czasie II wojny światowej (rozbudowując infrastrukturę wojskową i ochraniając transporty strategicznych minerałów). Oferta została jednak odrzucona.

Niewykluczone, że w kwestii aktywności USA w Arktyce prezydentura Joego Bidena oznaczać będzie zmianę akcentu z geopolityki

» Dla USA przekroczeniem czerwonej linii okazała się perspektywa wygrania przetargu na rozbudowę lotnisk na Grenlandii przez chińską firmę.

na klimat. Mogłoby to skutkować konfliktem interesów z Nuuk, które chce inwestować w górnictwo. Niezależnie od tego Amerykanie będą dążyć do dalszego wzmacniania wpływów na wyspie z wykorzystaniem ww. instrumentów odziedziczonych po administracji Donalda Trumpa. Niewykorzystany potencjał tkwi m.in. w kontaktach handlowych i turystycznych, które powstaną dzięki nowym połączeniom promowym i lotniczym. Być może też w przyszłości Stany Zjednoczone ze względów strategicznych i gospodarczych powrócą do idei zajęcia miejsca Danii w relacjach z Grenlandią. W przypadku ogłoszenia niepodległości przez Nuuk idea ta mogłaby zmaterializować się w formie stowarzyszenia.

¹⁰ Duński rząd uznał inwestycję za zagrożenie bezpieczeństwa, podlegające kontroli Kopenhagi. Ostatecznie Dania wykupiła udziały w lokalnej spółce zarządzającej lotniskami i zagwarantowała kredyt na realizację projektu, co *de facto* wyeliminowało z niego Chińczyków (a przy tym doprowadziło do upadku rządu w Nuuk). D. Hinshaw, J. Page, *How the Pentagon Countered China's Designs on Greenland*, The Wall Street Journal, 10.02.2019, www.wsj.com.

¹¹ *Projektmidler fra USA til Grønland*, Naalakkersuisut, 23.04.2020, www.naalakkersuisut.gl.

¹² Grenlandia wystąpiła ze wspólnot europejskich w 1985 r. Jest stowarzyszona z UE jako kraj i terytorium zamorskie.

¹³ Dla Nuuk kluczowe było ustalenie nowych zasad przetargów na obsługę bazy w Thule, dzięki którym kontrakty będą trafiać do firm grenlandzkich i duńskich.

Chiny: pas i szlak przez Grenlandię?

ChRL przyjęła strategię arktyczną w 2018 r. – proklamowała się krajem „okołoarktycznym” i zapowiedziała włączenie Arktyki do Inicjatywy Pasa i Szlaku (tzw. Polarny Szlak Jedwabny). Oddalone o 1500 km od koła podbiegunowego Chiny dostrzegają „rosnące globalne znaczenie” tego obszaru¹⁴. Chcą współdecydować o jego obliczu i występować jako rzecznik państw niearktycznych, broniąc zasady równego dostępu do tego regionu. W Arktyce Pekin jest zainteresowany: rozwojem dwu- i wielostronnej współpracy z państwami arktycznymi (od 2013 r. ChRL ma status obserwatora w Radzie Arktycznej); importem surowców i inwestycjami infrastrukturalnymi; rybołówstwem; aktywnością naukową, ochroną środowiska i monitorowaniem zmian klimatu; telekomunikacją (podmorskie kable i łączność satelitarna) i handlem morskim. Chińskie statki coraz częściej wykorzystują kontrolowaną przez Rosję Północną Drogę Morską¹⁵.

Grenlandia nie jest dla Chin priorytetowym obszarem aktywności w Arktyce. Ważniejszą rolę odgrywa północna Rosja (jamalskie in-

» Dla Pekinu współpraca z Nuuk to część polityki legitymizowania ChRL jako państwa arktycznego oraz nowy kierunek importu surowców.

westyje w LNG, import gazu), a nawet sąsiednia Islandia (umowa o wolnym handlu). Niemniej wyspa ma szansę stać się ważnym punktem Polarnego Szlaku Jedwabnego, a Pekin myśli o niej w dłuższym horyzoncie czasowym. Po pierwsze projekty tam realizowane i współpraca z Nuuk stanowią część polityki legitymizowania ChRL jako państwa arktycznego – o rozległych interesach w regionie. Podejmowane próby inwestycji w grenlandzką infrastrukturę lotniczą i portową (w 2016 r. chińska firma górnicza próbowała kupić nieczynną bazę duńskiej marynarki wojennej Grønneidal) świadczą też o tym, że Chiny widzą w wyspie potencjalny regionalny węzeł logistyczno-transportowy. Po drugie ChRL postrzega Grenlandię przez pryzmat własnych potrzeb w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego (import ryb i owoców morza) oraz surowcowych (minerały, w tym uran). Obecnie jednak portfolio górnicze Chin na wyspie przedstawia się skromnie (zob. Aneks). Dominują w nim udziały w projektach firm innych państw, głównie australijskich. W relacjach z Grenlandią Pekin stawia też na kontakty polityczne i *soft power*. Grenlandzcy premierzy odwiedzali ChRL w latach 2005 i 2017, a w 2012 r. wizytę w Nuuk złożył chiński minister zasobów naturalnych. Miękkie oddziaływanie obejmuje współpracę naukową i promocję chińskiej kultury. Ogłoszenie przez Grenlandię niepodległości stworzyłoby nowe możliwości dwustronnej kooperacji.

Pekin nie wykorzystał okazji do zdobycia silniejszej pozycji na Grenlandii w latach 2009–2017, kiedy po rozszerzeniu autonomii Nuuk zabiegało o chińskie inwestycje, a Zachód nie był względem nich tak podejrzliwy. Tymczasem w dobie rywalizacji z USA Chinom będzie coraz trudniej rozbudowywać wpływy polityczno-gospodarcze na wyspie. Arktyka jest generalnie niegościnnym obszarem dla ChRL, gdyż wśród państw arktycznych (włączając Rosję) istnieje konsensus w sprawie ograniczania roli innych graczy w regionie. Atutem Pekinu na Grenlandii będzie natomiast zdolność kredytowania strategicznych projektów, np. w sektorze wydobywczym, w perspektywie długofalowej, nieprzynoszącej natychmiastowych zysków. Będzie wykorzystywał na tym polu sentymenty części miejscowych polityków, upatrujących w eksporcie do ChRL i chińskich inwestycjach szansę na uniezależnianie się od Danii.

¹⁴ *China's Arctic Policy*, The State Council Information Office of the People's Republic of China, 26.01.2018, english.www.gov.cn.

¹⁵ W latach 2012–2017 było to 6 jednostek, a w okresie 2018–2019 – już 12. Na podstawie danych Center for High North Logistics, www.chnl.no.

Co na to Grenlandia?

W najbliższym czasie nie należy się spodziewać ogłoszenia przez Grenlandię niepodległości. Po początkowych nadziejach związanych z eksploatacją surowców w Nuuk uświadomiono sobie, że budowanie niezależności ekonomicznej od Danii będzie procesem rozłożonym na lata, a większość sceny politycznej zajęła realistyczne stanowisko w sprawie zerwania z Kopenhagą. Apetyt wyspiarzy na niezawisłość może zostać osłabiony też narastaniem rywalizacji międzynarodowej w Arktyce. Grenlandczycy zdają sobie sprawę, że są mikronarodem zamieszkującym ogromny obszar, a zatem nie byłoby w stanie zbudować sił zbrojnych gwarantujących integralność terytorialną i nadzór wyłącznej strefy ekonomicznej. Może to doprowadzić do wzrostu popularności dążenia do utrzymania unii z Danią, dającej większe poczucie stabilności i bezpieczeństwa. Ponadto kolonialna przeszłość umożliwiła Grenlandii prowadzenie „polityki wstydu” w relacjach z byłą metropolią (tj. wypominania Duńczykom niesprawiedliwego traktowania i bezprawnych działań w przeszłości), co wzmacnia jej pozycję negocjacyjną¹⁶. Dania jest państwem małym, o kulturze politycznej opartej na kompromisie, co pozwala Nuuk utrzymywać bardziej partnerskie relacje z Kopenhagą niż z Waszyngtonem. Grenlandczycy zależy na współpracy gospodarczej z USA, ale na wizerunku Amerykanów nadal ciąży katastrofa przenoszącego głowice termojądrowe bombowca B-52 na wyspie z 1968 r. oraz lokalne skażenie środowiska związane z obecnością wojskową Stanów Zjednoczonych. Podobnie jest z Chinami, postrzeganymi przez Grenlandię z jednej strony jako potencjalny kluczowy inwestor i największy rynek zbytu dla owoców morza¹⁷, z drugiej jako kraj autorytarny. Obawy dotyczą też możliwości napływu wraz z kapitałem robotników z ChRL¹⁸. Nuuk, planujące otwarcie przedstawicielstwa dyplomatycznego w Pekinie, będzie dążyć do wykorzystania tamtejszego zainteresowania Grenlandią jako karty przetargowej w rozmowach z Duńczykami i Amerykanami. Dlatego najbardziej prawdopodobnym scenariuszem dla „zielonej wyspy” wydaje się nie kurs na przyspieszoną niepodległość, lecz lawirowanie między Danią, USA oraz innymi graczami w Arktyce (w tym Chinami) tak, aby wygrywać ich interesy dla poszerzania autonomii i własnych korzyści gospodarczych.

ANEKS

Tabela. Chińskie inwestycje w górnictwo na Grenlandii

Firmy	Projekty	Szczegóły
China Nonferrous Metal Industry's Foreign Engineering and Construction (państwowa)	Kopalnia cynku Citronen Fjord australijskiego Ironbark Zinc (początek eksploatacji przewidziany na 2022 r.)	Memorandum ws. możliwości zakupu 19,9% udziałów (2014)
Shenghe Resources Holding (państwowa)*	Kopalnia uranu w złożu Kvanefjeld australijskiego Greenland Minerals (planowany)	10,5% udziałów (2016)
Jiangxi Zhongrun (prywatna)	Kopalnia miedzi Carlsberg Fjord (planowany)	Partnerstwo z Nordic Mining, 20% udziałów (2008)
General Nice (prywatna)	Kopalnia żelaza w złożu Isua (planowany)	Pełna własność, zakup złoża od London Mining (2015)

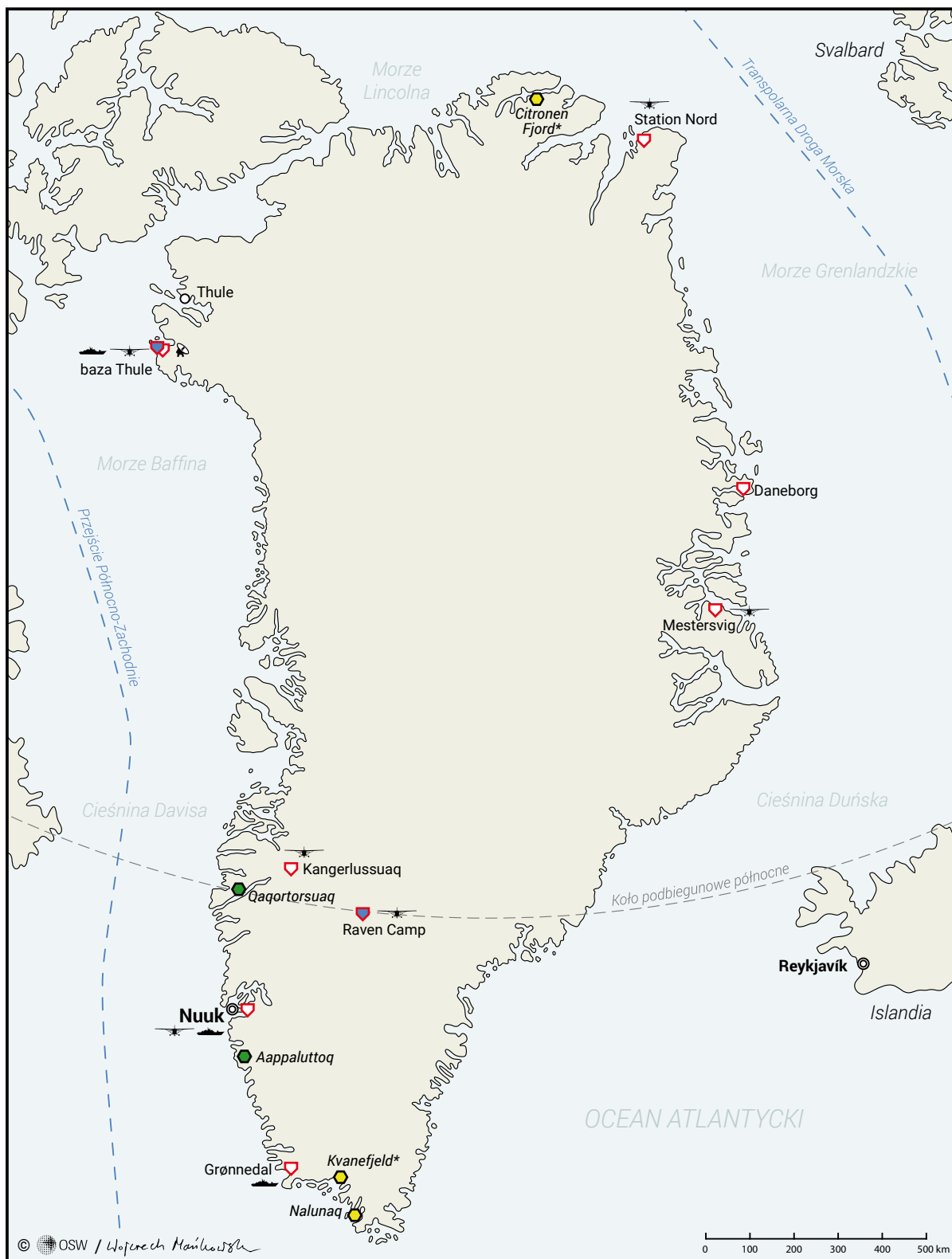
* W modernizacji portu w pobliskim Narsaq brała udział chińska państwowa firma CCCC. Wydobywanie uranu jest przedmiotem gorącej debaty publicznej na Grenlandii i jedną z ważnych osi podziałów politycznych.

¹⁶ K.S. Kristensen, *Greenland, Denmark and the Debate on Missile Defense. A Window of Opportunity for Increased Autonomy*, Danish Institute For International Studies, Copenhagen 2004, za: www.ethz.ch.

¹⁷ *Annual Report Royal Greenland A/S 2019*, Royal Greenland, 13.05.2020, www.royalgreenland.com.

¹⁸ Badania opinii publicznej pokazują, że grenlandzkie społeczeństwo w większym stopniu opowiada się za rozszerzeniem współpracy z USA (69,1%) i Danią (68,2%) niż z Chinami (38,7%). *Måling: Ambivalent holdning til Kina*, Sermitsiaq, 18.02.2021, www.sermitsiaq.ag.

Mapa. Grenlandia – infrastruktura wojskowa, górnictwo i arktyczne szlaki morskie

Bazy i placówki wojskowe:

- amerykańskie
- duńskie

lotniska

- porty
- stacje radiolokacyjne

Kopalnie:

- czynne
- budowane (zaawansowane stadium)

* Inwestycje z udziałem chińskich firm.

Źródła: *The Department of the Air Force Arctic Strategy*, Departament Sił Powietrznych USA, lipiec 2020, www.af.mil; *Forsvarsministeriets fremtidige opgaveløsning i Arktis*, Ministerstwo Obrony Danii, czerwiec 2016, www.ft.dk; strony internetowe projektów górniczych.